

АНАЛІЗ ЕФЕКТИВНОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ ЗБІЛЬШЕНОГО ПОДАТКОВОГО ПЕРІОДУ З ПОДАТКУ НА ПРИБУТОК ПІДПРИЄМСТВ У СЕКТОРІ МОЛОЧНОГО СКОТАРСТВА

Розглянуто сучасний стан та перспективи подальшого застосування збільшеного податкового періоду з податку на прибуток підприємств у секторі молочного скотарства. Визначені показники ефективності такого інструмента державного регулювання.

Ключові слова: економічний ефект, фінансові результати, аналіз, оцінка.

Зважаючи на особливу роль податків у розвитку держави стосовно стимулювання окремих галузей економіки доцільним є дослідження особливостей регулюючого потенціалу інструментів, спрямованих на зниження фіскального тиску в молокопродуктовому підкомплексі АПК.

Питання, які пов'язані з дослідженням ефективності застосування податкових пільг, вивчалися багатьма вченими, такими, як В.П. Вишневський, Ю. Б. Іванов, Д. М. Серебрянський, А. М. Соколовська та ін. Ними розглядалося широке коло питань, пов'язаних з визначенням категорії податкової пільги та ефективністю їх застосування. Але в теорії державного регулювання існує низка недосліджених, суперечливих та дискусійних проблем, пов'язаних з можливістю застосування таких фінансових інструментів в аграрному секторі економіки, зокрема в молокопродуктовому підкомплексі АПК (МППК).

Актуальність роботи підтверджується необхідністю пошуку механізмів стимулювання МППК, зважаючи на те, що молочні продукти займають суттєве місце у формуванні раціону для забезпечення нормальної життєдіяльності людини. Відповідно до рекомендацій МОЗ України раціональною нормою споживання молока та молочних продуктів на одну особу є 380 кг/рік, яка в нашій державі забезпечується на 50-60% [1-2]. Таким чином можна говорити про те, що тема дослідження є актуальною.

Метою нашої роботи є формування рекомендацій щодо удосконалення сучасного механізму податкової підтримки розвитку МППК.

Зважаючи на це, необхідним вважаємо вирішення наступних завдань:

1) дослідження ефективності застосування збільшеного податкового періоду з податку на прибуток у молокопродуктовому підкомплексі АПК;

2) визначення переваг та недоліків чинного механізму підтримки товаровиробників;

3) формування рекомендацій щодо удосконалення інструментів державного регулювання;

Необхідно зазначити, що в Україні не існує нормативно-правових актів, які б регламентували порядок оцінки ефективності застосування податкових пільг. Тому доцільним вважаємо розглянути досвід інших держав у цьому процесі. Відтак, у регіонах Російської Федерації існують нормативно-правові акти, які спрямовані на визначення ефективності надання

податкових пільг з місцевих податків та зборів. Таким чином, на практиці досить поширеним є підхід до визначення економічної ефективності податкових пільг за рахунок дослідження наступних економічних індикаторів [3-7]: бюджетна ефективність, соціальна ефективність, ефективність надання пільги окремим категоріям платників податків, сума недоотриманих фіскальних платежів з окремих податків.

Таким чином, зважаючи на досвід Російської Федерації, для визначення ефективності визначеного вище інструмента податкового регулювання раціональним видається порівняння вивільнених обігових коштів у досліджуваному підкомплексі за рахунок застосування пільг та зміни податкових надходжень до державного бюджету.

Необхідно зазначити, що відповідно до Податкового кодексу України [8] пільгою можна вважати передбачене податковим та митним законодавством звільнення платника податків від обов'язку щодо нарахування та сплати податку та збору, сплата ним податку та збору в меншому розмірі за наявності відповідних підстав.

Таким чином, за нормами Податкового кодексу, зміна податкового періоду не може вважатися пільгою, адже цей інструмент не передбачає зменшення податкового навантаження на платника податків. Поряд із цим такий механізм підтримки розвитку молокопродуктового підкомплексу призводить до того, що товаровиробник отримує можливість користуватися фінансовими ресурсами на термін збільшення податкового періоду. Тому можна говорити про те, що економічний ефект цей інструмент державного регулювання має. Його можна описати за допомогою формалізованого виразу (формула 1).

$$B = P^t + S, \quad (1)$$

де B – економічний ефект для сектора тваринництва від застосування пільги;

P^t – рівень податкових платежів за умови застосування звичайного податкового періоду;

t – податковий період;

S – штрафи та санкції за заниження податкових зобов'язань;

Тобто платник податків може користуватися

фінансовими ресурсами в розмірі $P + S$ протягом часового лагу, який дорівнює збільшенню податкового періоду.

Для визначення коефіцієнта приросту фінансового результату та податкових надходжень висунуто робочу гіпотезу про те, що досліджувана пільга впливає на фінансовий результат роботи сектору молочного скотарства і на зміну рівня податкових надходжень, таким чином є можливим дослідження співвідношення суми отриманих пільг та зміни фінансових показників роботи підприємств, а також податкових надходжень у розрахунку на 1 тис. грн. наданих пільг. Для визначення приросту фінансових результатів сектору молочного

скотарства скористаймося формулою (2):

$$E = \text{ПФР} / B, \quad (2)$$

де E – приріст фінансового результату в розрахунку на 1 тис. грн. наданих пільг;

ПФР – приріст фінансових результатів досліджуваного сектору молокопродуктового підкомплексу АПК;

Таким чином розрахуємо економічний ефект від застосування пільги, спрямованої на збільшення податкового періоду для сектору молочного скотарства (див. табл. 1).

Таблиця 1. Розрахунок економічного ефекту від застосування пільги*

тис. грн.

	Економічний ефект станом на						
	01.01.2006	01.01.2007	01.01.2008	01.01.2009	01.01.2010	01.01.2011	01.01.2012
Економічний ефект від застосування пільги для галузі молочного скотарства (B)	2293,76	1290,65	2243,57	2674,75	2283,42	2665,27	1735,72
Приріст фінансового результату в розрахунку на 1 тис. грн. наданих пільг (E)	-	-642,44	886,30	937,12	-279,80	549,09	98,64

* Розраховано автором за даними [2], [9]

Таким чином, гіпотезу, висунути вище, можна вважати доведеною і збільшення податкового періоду сприяє зміні показників обігових коштів на підприємстві на величину B за період від t до $t + 4$. Поряд із цим, фіскальну ефективність податку на прибуток підприємств можна охарактеризувати наступним виразом (формула 3) [10]:

$$\text{ФЕП} = (\text{ПН} / \text{БО}) / \text{НСТ} * 100 \%, \quad (3)$$

де ФЕП – фіскальна ефективність податку;

ПН – податкові надходження до бюджету за даним податком, грн;

БО – вартісний вимір бази оподаткування цим податком, грн;

НСТ – ставка досліджуваного податку.

Таким чином, розрахуємо фіскальну ефективність податку на прибуток підприємств, який сплачується сектором тваринництва (табл. 2):

Таблиця 2. Фіскальна ефективність податку на прибуток підприємств*

Рік	2006	2007	2008	2009	2010	2011
ФЕП (%)	0,434	1,5	0,523	0,252	0,297	0,262

* Розраховано автором за даними [9]

Тобто доцільно говорити про те, що фіскальна ефективність оподаткування тваринництва податком на прибуток підприємств досить низька, адже найвищого її показника було досягнуто у 2007 році – 1,5 %, за іншими податковими періодами фіскальна ефективність була нижчою.

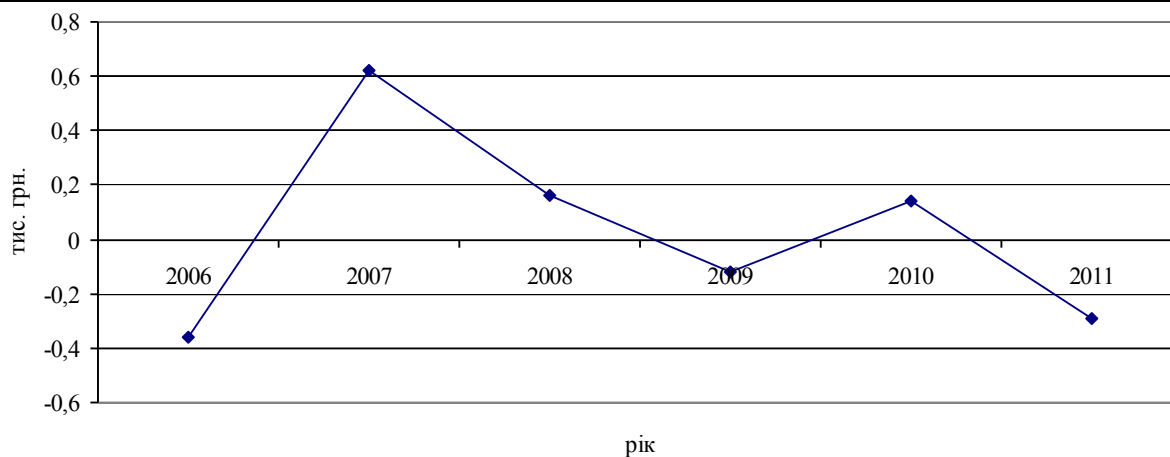
Зважаючи на зазначені вище фактори, розрахуємо рівень приросту податкових надходжень за умови застосування досліджуваної преференції (формула 4).

$$BE = \text{ПН} / B, \quad (4)$$

де BE – зміна рівня податкових надходжень до Державного бюджету в розрахунку на тисячу гривень наданої пільги;

ПН – приріст податкових надходжень;

Результати, отримані стосовно зміни рівня податкових надходжень, наведені на рис. 1.

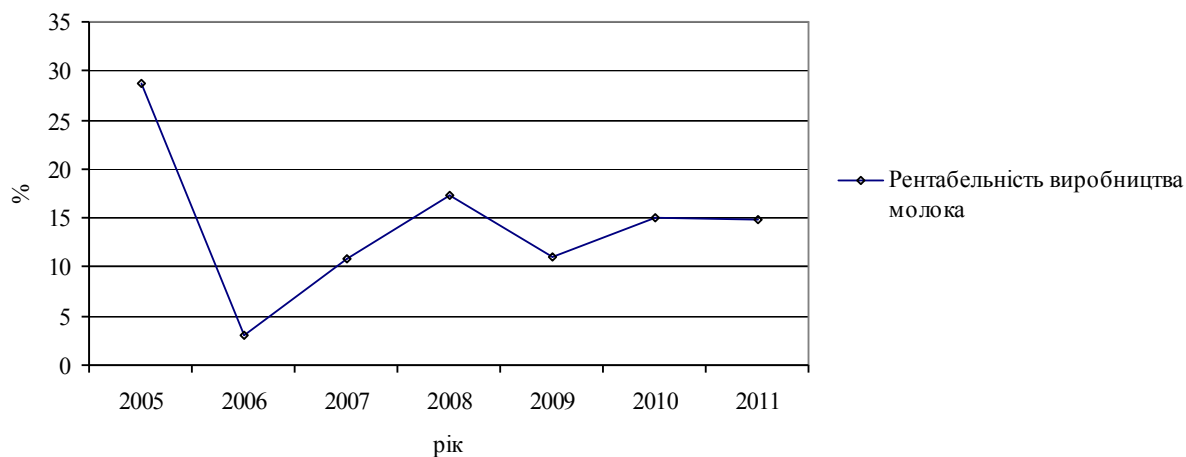

Рис. 1. Приріст податкових надходжень до Державного бюджету в розрахунку на тисячу гривень наданих пільг*

* Розраховано автором за даними [9]

Зважаючи на отримані результати, можемо зробити висновок, що застосування пільги, пов'язаної зі збільшенням податкового періоду з податку на прибуток підприємств, не створює умов, достатніх для забезпечення позитивної тенденції показників виробництва молока сектором молочного скотарства. Доцільним здається припущення, що причиною цього є досить короткий лаг часу використання коштів,

вивільнених у результаті застосування преференції, який дорівнює значенню від t до $t+4$. Поряд із цим досить низька рентабельність виробництва молока (рис. 2) створює умови для скорочення бази оподаткування, що зменшує фіскальну ефективність податку на прибуток підприємств і зменшує кількісні показники досліджуваної преференції.

Рис. 2. Рентабельність виробництва молока

Таким чином, досліджувана вище пільга є механізмом, який забезпечує перенесення податкових зобов'язань платника податків на дещо інший період часу. Позитивні аспекти застосування досліджуваної преференції:

- відсутність прямих державних витрат;
- зменшення витрат на адміністрування податку;
- зниження рівня штрафних санкцій, що застосовуються до виробника продукції.

Негативні аспекти:

- часові обмеження щодо використання вивільнених коштів у результаті застосування пільги;
- преференція не створює достатніх умов для зростання рентабельності виробництва, а, як наслідок, - і умов для зростання об'ємів виробництва молока сектором молочного

скотарства.

Таким чином, вважаємо, що доцільно збільшити часовий лаг застосування пільги, що дозволить підприємствам молочного скотарства розширити обігові кошти за рахунок вивільнення фінансових ресурсів від застосування преференції.

З огляду на визначені вище положення, можемо зробити висновок, що на цьому етапі розвитку збільшення податкового періоду для підприємств, які займаються первинним виробництвом молока, є малоефективним та не може забезпечити розширення виробництва. Та необхідно зазначити, що в результаті застосування цього інструменту знижуються витрати на адміністрування, тому його використання є перспективним за умови збільшення часового лагу.

Список літератури

1. Звіт «Про стан продовольчої безпеки України у 2009 році» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.me.gov.ua/file/link/149977/file/Zvit_2009.doc
2. Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>
3. Постановление Администрации города Ижевска «Об утверждении Порядка эффективности предоставления (планируемых к предоставлению) налоговых льгот» от 27. 01. 2012 года № 64 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://izvestiaur.ru/upload/uf/730/izvestia070212e012u3849g.pdf>
4. Постановление Администрации города Кмерово «Об утверждении Порядка и Методики оценки эффективности предоставленных (планируемых к предоставлению) налоговых льгот по местным налогам» от 29.03.2012 года №319 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.kemerovo.ru/archive/file/0006/2012/03/319.doc>
5. Постановление Самарской области «Об утверждении Порядка и предоставляемых (планируемых к предоставлению) налоговых льгот» от 16.07.2012 года №336 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://docs.pravo.ru/document/view/26367158>
6. Постановление Славянского городского поселения «О порядке и методике оценки эффективности предоставления налоговых льгот по местным налогам» от 23.12.2011 года №344 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://moslavuanskoje.narod.ru/news/pos344.doc>
7. Постановление Администрации города Иркутска «О порядке оценки эффективности предоставленных и планируемых к предоставлению налоговых льгот по местным налогам» от 05. 12. 2011 года № 031-06-2784/11 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.admirkutsk.ru/ef/npa/031-06-2784_11.doc
8. Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2755-17/page>
9. Державна податкова служба [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://sts.gov.ua>
10. Швабій К. І. Методологічні основи дослідження ефективності функціонування системи адміністрування податків / К. І. Швабій, Ю. Д. Гусак // Науковий вісник Національного університету ДПС України (економіка, право). – Ірпінь, 2011. – № 4 (55). – с. 104-112.

РЕЗЮМЕ

Белосвет Александр

Анализ эффективности использования увеличенного налогового периода по налогу на прибыль в секторе молочного скотоводства

Рассмотрено современное состояние и перспективы дальнейшего применения увеличенного налогового периода по налогу на прибыль предприятий в секторе молочного скотоводства. Определены показатели эффективности такого инструмента государственного регулирования.

RESUME

Byelosvyet Oleksandr

Analysis efficiency of increased period of income tax in sector of dairy cattle

The author explores current state and prospects for the use of increased tax period of income tax in sector of dairy cattle. The effectiveness of such an instrument of state regulation is determined in the article.

Стаття надійшла до редакції 01.03.2013 р.